

การบริหารโรงเรียนวิถิพุทธตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1

Administration of Buddhist School by Iddhipada 4 in School under
Nonthaburi Primary Education Service Area Office 1

มณฑนา ปรียวนิตย์*

Muntana Preeyavanit

Received: February 20, 2018 Revised: February 27, 2018 Accepted: May 4, 2018

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธ ตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา 62 คนและครู 274 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ One-Way ANOVA โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการวิจัย 1. การบริหารโรงเรียนวิถิพุทธ ตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน และเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยตามค่าเฉลี่ย คือ หลักการบริหารแบบวิมังสา (การทบทวนเพื่อปรับปรุง) หลักการบริหารแบบจิตตะ(การวัดและประเมินผล) หลักการบริหารแบบวิริยะ (การปฏิบัติตามแผน) และหลักการบริหารแบบฉันทะ (การวางแผน) 2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธ ตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารและครูจำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา และตำแหน่งในการปฏิบัติงาน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ 3. ผลการเปรียบเทียบการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธ ตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารและครู จำแนกตาม อายุ ประสบการณ์การปฏิบัติงาน

*สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ Office of Educational Management Innovation Development
Office of the Basic Education Commission, Ministry of Education

แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผู้บริหารและครู ที่มีอายุ 45 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธ ตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านหลักการบริหารแบบฉันทะ (การวางแผน)มากกว่าผู้บริหารและครู ที่มีอายุ 30 – 45 ปี และผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงาน มากกว่า 25 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นมากกว่าผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงาน ระหว่าง 10-25 ปี และน้อยกว่า 10 ปี ด้านหลักการบริหารแบบฉันทะ (การวางแผน) หลักการบริหารแบบวิมังสา (การทบทวนเพื่อปรับปรุง) และในภาพรวม

คำสำคัญ (Keywords) : การบริหารโรงเรียนวิถิพุทธ; ตามหลักอิทธิบาท 4

Abstract

The research entitled Study and Compare Administration of Buddhist School by Iddhipada 4 in School under Nonthaburi Primary Education Service Area Office 1. The samples consisted of 62 administrators and 274 teachers of Buddhist School. The tools of research were the constructed questionnaires and used for data collection. The collected data were analyzed by Mean, Standard Deviation, t-test and One-Way ANOVA was used to test the significant differences at 0.05 level.

The research findings were as follows: 1. Administration of Buddhist School by Iddhipada 4 in School under Nonthaburi Primary Educational Service Area Office 1, as a whole, was found to be in the high level. and when considering each aspect of Buddhist School, it was found that the mean values of all aspects were in high level with the following orders: A principle vimansa (Rewind and update) A principle citta (Measurement and evaluation) A principle viriya (Plan in complemented) and A principle chanda (Planning) 2. The results comparison of Administrators and Teachers of different sexes, educational level, and working position were not significantly different in their opinions towards Administration of Buddhist School by Iddhipada 4 in School under Nonthaburi Primary Educational Service Area Office 1, at 0.05 level and thus rejecting the proposed hypothesis. 3. The results comparison of Administrators and Teachers of different ages, working experiences, it was found that were significantly different in their opinions towards Administration of Buddhist School by Iddhipada 4 in School under Nonthaburi

Primary Educational Service Area Office 1, at 0.05 level . Which accepted the proposed hypothesis. Administrators and Teachers aged 45 years more Opinions about Administration of Buddhist School by Iddhipada 4 A principle chanda (planning) higher than Administrators and Teachers aged 30-45 years and Administrators and Teachers working experiences 25 years more. Opinions higher than Administrators and Teachers working experiences among 10-25 years and 10 years downs in A principle chanda (planning) A principle viriya (plan in complemented) A principle vimansa (rewind and update) and Total outstanding.

Keywords : Administration of Buddhist School; Iddhipada 4

บทนำ (Introduction)

การจัดการศึกษาของไทย เป็นหน้าที่ของรัฐตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาว่าต้องเป็นไปเพื่อพัฒนา คนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 80 ที่กล่าวว่า...รัฐต้องดำเนินการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับ ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม จัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายเพื่อพัฒนา การศึกษาของชาติ จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้าทัน การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก รวมทั้งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในความเป็นไทย มีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข (สถาบันพระปกเกล้า, 2551: 49-50)สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) ที่เน้นการพัฒนาคนโดยมุ่งให้มีคุณธรรมและรอบรู้อย่างเท่าทัน เกิดภูมิคุ้มกัน นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศนโยบายและทิศทางหลักในการปฏิรูป การศึกษาที่ยึด “คุณธรรมนำความรู้” ในการจัดการศึกษา โดยมีทิศทางและเป้าหมายสำคัญของการ จัดการศึกษาที่เสริมสร้างคุณธรรมในระบอบการศึกษาไทย ซึ่งจะร่วมมือกัน 3 สถาบัน คือ บ้าน วัด/ สถาบันศาสนา และโรงเรียน เพื่อให้เกิดพลังในการขับเคลื่อนการศึกษา ที่ใช้คุณธรรมนำความรู้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2549: 30)

สภาพปัจจุบัน สังคมไทยทั้งระดับปัจเจกบุคคล ครอบครัว และสังคม ต่างกำลังเผชิญปัญหาจากกระแสโลกาภิวัตน์ที่มีความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร การเคลื่อนไหวของวัฒนธรรมที่หลากหลายอย่างไร้พรมแดน ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของคน โดยเฉพาะเยาวชนขาดคุณธรรม จริยธรรมในการดำรงชีวิต โรงเรียนจึงเป็นสถานที่ให้การศึกษา ให้ความรู้ เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมให้เยาวชนสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างเป็นสุข

โรงเรียนวิถีพุทธเป็นรูปแบบโรงเรียนที่เน้นการพัฒนาผู้เรียนโดยใช้หลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา อย่างบูรณาการ ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านการพัฒนา การกิน อยู่ ดู ฟังเป็น คือ มีปัญญารู้เข้าใจในคุณค่าแท้ ใช้กระบวนการทางวัฒนธรรม แสวงหาปัญญา และมีวัฒนธรรมเมตตา เป็นฐานการดำเนินชีวิต และในปีพุทธศักราช 2552โครงการโรงเรียนวิถีพุทธได้ขยายตัวอย่างต่อเนื่อง และรวดเร็ว มีโรงเรียนจำนวนมากกว่า 23000 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 70 ของจำนวนโรงเรียนทั้งหมด มีทั้งโรงเรียนที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษา ประถมศึกษา และปฐมวัย (สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา, 2552: 2) โดยผู้บริหารและครูเป็นผู้ดำเนินการตามขั้นตอนสำคัญอย่างต่อเนื่องอย่างเป็นระบบ ซึ่งแต่ละแห่งย่อมมีความแตกต่างกันตามบริบท และลักษณะเด่นของแต่ละโรงเรียนที่ผู้บริหารและครูในโรงเรียนต่างมีแนวคิดใน การบริหารโรงเรียนวิถีพุทธว่าเป็นเรื่องของครูผู้สอน เฉพาะวิชาพระพุทธศาสนา หรือเป็นเรื่องของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เน้นให้เฉพาะรายวิชาพระพุทธศาสนาเท่านั้นที่ถือว่าเป็นวิถีพุทธ ทำให้ครูผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนาต้องทำงานอย่างเดียวดาย หากกลายมนตร์ที่มีความพอใจ ความชอบ ความรัก มีความขยัน หมั่นเพียร ความเอาใจใส่ มีจิตใจ จดจ่อกับการทำงานที่ทำ ที่ต้องมีการปรับปรุง แก้ไข และพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง การทำงานเป็นสิ่งสำคัญของคนที่ทำให้มีปัจจัยในการดำรงชีวิตประสบความสำเร็จได้ขึ้นอยู่กับการทำงานที่มีประสิทธิภาพ โดยทั่วไปมีอยู่ 2 แบบ คือ การทำงานที่เป็นมงคล เป็นการทำงานที่ทำแล้วเจริญก้าวหน้า มีหลักสำคัญ 3 หลัก คือ ทำดี ทำเต็มที่ ทำให้เสร็จ และการทำงานแบบอัมปลมงคล เป็นการทำงานแบบงานค้างไม่ชอบทำให้เสร็จทั้งที่ควรทำให้เสร็จ คนที่จะทำงานไม่ให้ค้างค้างจะต้องมีสติ มีสมาธิ และมีพุทธธรรมการใช้ชีวิตในการทำงาน คือ หลักอิทธิบาท 4 ได้แก่ 1) ฉันทะ 2) วิริยะ 3) จิตตะ 4) วิมังสา (เสถียร วณณปภ, 2552 : 6)อันเป็นหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการบริหารงานที่จะช่วยกันทำงานที่เป็นมงคลเกิดความสำเร็จที่จะเป็นแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธในการนำหลักไตรสิกขาเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ของผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียนได้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรสถานศึกษาที่จะฟื้นฟู สร้างเสริม และพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีคุณภาพต่อไป

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธ ตามหลักอริยบท 4 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวรี เขต 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีเครือข่ายโรงเรียนวิถีพุทธระดับประถมศึกษา มีการบริหารจัดการดำเนินการตามขั้นตอนโรงเรียนวิถีพุทธในหลักอริยบท 4 คือ การปรับปรุงและพัฒนาการทำงานอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับมีพื้นที่ที่มีบริบท ลักษณะของโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรครบถ้วนตามสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรสถานศึกษา ตามเป้าหมายที่มุ่งเน้นการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธ ตามหลักอริยบท 4 ของผู้บริหาร และครูผู้สอนในโรงเรียนวิถีพุทธ จำนวน 4 ด้าน คือ 1) ฉันทะ (การวางแผน) 2) วิริยะ (การปฏิบัติตามแผน) 3) จิตตะ (การวัดและประเมินผล) และ 4) วิมังสา (การทบทวนเพื่อปรับปรุง) อันจะเป็นฐานสู่ต้นแบบโรงเรียนวิถีพุทธให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และคงทนยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธ ตามหลักอริยบท 4 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวรี เขต 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธของผู้บริหาร และครูผู้สอนตามหลักอริยบท 4 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวรี เขต 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ปฏิบัติงาน และหน้าที่ในการปฏิบัติงาน

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยเรื่องการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธ ตามหลักอริยบท 4 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวรี เขต 1 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธ ตามหลักอริยบท 4 ของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวรี เขต 1

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยตามลำดับดังนี้

1. ศึกษาหลักการ แนวคิดทฤษฎี ระเบียบ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. กำหนดกรอบแนวคิด หัวข้อปัญหา และวัตถุประสงค์ในการวิจัย

3. กำหนดกลุ่มประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
4. สร้างเครื่องมือสำหรับเก็บข้อมูลการวิจัย
5. นำเครื่องมือเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์
6. ทดสอบเครื่องมือกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย (Try out)
7. ดำเนินการส่งข้อมูลให้กลุ่มตัวอย่าง และเก็บรวบรวมข้อมูล
8. วิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลข้อมูล
9. สรุปและรายงานผลการศึกษาวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้บริหาร และครูผู้สอนในโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 จำนวน 25 โรงเรียน ที่ปฏิบัติหน้าที่ในปีการศึกษา 2553 ได้แก่ ผู้บริหาร คือ 1) ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้าฝ่าย หรือหัวหน้ากลุ่ม จำนวน 73 คน และ 2) ครูผู้สอน จำนวน 866 คน รวมจำนวน 939 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้มาจากประชากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียน วิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 25 โรงเรียน จำนวน 336 คน จำแนกดังนี้

2.1) ผู้บริหารประกอบด้วยผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้าฝ่าย หัวหน้ากลุ่มที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 25 โรงเรียน จำนวน 62 คน เนื่องจากผู้วิจัยทราบจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่นับได้ ดังนั้นจึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้การคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างในกรณีที่ทราบจำนวนประชากร ยอมรับค่าความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่างได้ 5% หรือ 0.05 ขนาดกลุ่มตัวอย่างคำนวณได้จากสูตร

2.2) ครูผู้สอนที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 274 คน เนื่องจากผู้วิจัยทราบจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่นับได้ ดังนั้นจึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้การคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างในกรณีที่ทราบจำนวนประชากร ยอมรับค่าความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่างได้ 5% หรือ 0.05 ขนาดกลุ่มตัวอย่างคำนวณ

ดังนั้นขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหาร ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้าฝ่าย หรือหัวหน้ากลุ่ม และครูผู้สอน รวมจำนวน 336 คน ผู้วิจัย

เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยจำแนกตามโรงเรียน 25 โรง หลังจากนั้นจึงใช้ความสะดวก (Convenience sampling) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

-การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือในการวิจัย โดยศึกษาจากเอกสาร ตำราวิชาการ และจากงานวิจัยต่าง ๆ เพื่อศึกษาการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธ ตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือ
3. สร้างเครื่องมือ จากกรอบเนื้อหาในคำจำกัดความของศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย
4. เสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ
5. นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยง (Validity) ทั้งความตรงของเนื้อหา (Content validity) และความตรงตามโครงสร้าง (Construct validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ IOC (Index of Item-Objective Congruence)
6. นำเครื่องมือที่ตรวจสอบแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่จะทำการวิจัย จำนวน 30 ชุด เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบัค (Cronbach) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ของความเที่ยงรายข้อ และสัมประสิทธิ์ของความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ .9703
7. นำเครื่องมือที่แก้ไขปรับปรุงสมบูรณ์แล้วไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในโรงเรียนวิถีพุทธระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 จำนวน 336 คน

-ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมา โดยศึกษาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบหาความเที่ยงของแบบสอบถาม แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) โดยถามเกี่ยวกับด้าน เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ปฏิบัติงาน และตำแหน่งในการปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธ ตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบุรี เขต 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 4 ด้านได้แก่ 1) หลักการบริหารแบบฉันทะ (การวางแผน) 2) หลักการบริหารแบบวิธียะ (การปฏิบัติตามแผน) 3) หลักการบริหารแบบจิตตะ (การวัดและประเมินผล) และ 4) หลักการบริหารแบบวิมังสา (การทบทวนเพื่อปรับปรุง) โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ตามหลักของลิเคิร์ต (Likert)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธ ตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบุรี เขต 1 โดยใช้คำถามปลายเปิด (Open end)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ดังนี้

1. ขออนุญาตรับรองจากสำนักงานโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือจากผู้บริหารโรงเรียนในการทดลองใช้เครื่องมือการวิจัยและเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย โดยผู้วิจัยได้รับความร่วมมือจากศึกษานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบุรี เขต 1 ดำเนินการนำแบบสอบถามส่งไปยังผู้รับผิดชอบจากโรงเรียน จำนวน 400 ฉบับ เพื่อช่วยดำเนินการและอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเองบางส่วนและให้ผู้รับผิดชอบจากโรงเรียน ช่วยดำเนินการอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลคืนภายใน 4 สัปดาห์

3. ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากโรงเรียนต่าง ๆ โดยอยู่ในสภาพที่สมบูรณ์จำนวน 342 ฉบับ จากจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด 400 ฉบับ คิดเป็นแบบสอบถามที่ได้รับคืน ร้อยละ 85.50 ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด และนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวทางการวิจัยเชิงปริมาณ คือ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ เพื่อวิเคราะห์หาค่าสถิติต่าง ๆ ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่และร้อยละ นำเสนอเป็นตารางประกอบการบรรยายผล
2. ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธ ตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นบุรี เขต 1 ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำเสนอรูปแบบประกอบคำบรรยาย โดยกำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best)
3. เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธ ตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นบุรี เขต 1 โดยใช้แบบสอบถามปลายเปิด (Open end)

ผลการวิจัย (Research Results)

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธ ตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นบุรี เขต 1 ผู้วิจัยมีประเด็นจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่น่ามาสรุปผลการวิจัย ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้บริหารและครู ประกอบด้วย ด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ปฏิบัติงาน และตำแหน่งในการปฏิบัติงาน สรุปได้ดังนี้

ผู้บริหารและครูเป็นเพศหญิง ร้อยละ 79.6 เป็นเพศชาย ร้อย 19.8 อายุต่ำกว่า 30 ปี ร้อยละ 22.8 อายุ 30 – 45 ปี ร้อยละ 29.9 และ 45 ปีขึ้นไป ร้อยละ 46.7 การศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 88.5 ระดับปริญญาโท ร้อยละ 10.1 และระดับปริญญาเอก ร้อยละ 0.9 ประสบการณ์ปฏิบัติงาน น้อยกว่า 10 ปี ร้อยละ 39.9 10 – 25 ปี ร้อยละ 22.2 25 ปีขึ้นไป ร้อยละ 37.3 ตำแหน่งในการปฏิบัติงาน ผู้อำนวยการโรงเรียน ร้อยละ 3.3 รองผู้อำนวยการโรงเรียน ร้อยละ 5.0 หัวหน้าฝ่าย/หัวหน้ากลุ่ม ร้อยละ 9.8 และครูผู้สอน ร้อยละ 81.4 ตามลำดับ

ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธ ตามหลักอิทธิบาท 4 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.95 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความเห็นอยู่ในระดับมาก เช่นกัน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1.หลักการบริหารแบบฉันทะ (การวางแผน) โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.94 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือ การวางแผนกำหนดแผนงาน/โครงการ /

กิจกรรม และการจัดนิทรรศการกรมวิชาการตลอดปีเป็นปฏิทินการทำงาน, วางแผนในการกำหนดสาระการเรียนรู้ตามช่วงชั้นและระดับชั้น และการวางแผนสำรวจข้อมูลสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ของสถานศึกษา เช่น แหล่งเรียนรู้ ชุมชนค่านิยมวัฒนธรรมประเพณีชุมชน เพื่อเป็นแนวทางการจัดกิจกรรม

2. หลักการบริหารแบบวิริยะ (การปฏิบัติตามแผน) โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.94 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือ การปฏิบัติตามตามกำหนดการสอนหรือโครงการสอนที่วางไว้อย่างมีระบบ, การปฏิบัติตามแผนการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ, และการดำเนินการจัดกิจกรรมตามแผนที่มีการวางแผน โดยการตั้งคณะทำงานเพื่อมอบหมายอำนาจ และความรับผิดชอบ

3. หลักการบริหารแบบจิตตะ (การวัดและประเมินผล) โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.95 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือ การเฝ้าติดตามผลการเรียนรู้รายวิชาโดยการจัดมหกรรมทางวิชาการ การแข่งขันทางวิชาการ นิทรรศการแสดงผลผลและผลงานทางวิชาการประจำปี, การคอยติดตามการเรียนรู้รายวิชาให้ได้ตามจุดประสงค์สาระรายวิชาและวัตถุประสงค์การเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้อยู่เสมอ, และการดูแลด้วยการใส่ใจในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามกลุ่มสาระและระดับชั้น

4. หลักการบริหารแบบวิมังสา (การทบทวนเพื่อปรับปรุง) โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.97 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือ การประชุมทบทวนในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการเรียนการสอน, การสรุปความสำเร็จของผลงานการจัดกิจกรรมเพื่อใช้เป็นฐานในการดำเนินการในปีต่อไป, และการทบทวนผลการดำเนินงานด้านวิชาการและนำผลการประเมินมาแก้ไข ปรับปรุง พัฒนา เช่น การประชุม สัมมนาเพื่อสรุปผลงานประจำปี

เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อการบริหารโรงเรียน วิถีพุทธ ตามหลักอิทธิบาท 4 จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล

1. จำแนกตามเพศ ผู้บริหาร และครู เพศชาย และเพศหญิงมีความเห็นต่อการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธ ตามหลักอิทธิบาท 4 หลักการบริหารแบบรายด้าน และโดยภาพรวมทุกด้านมีการปฏิบัติในการบริหารงาน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. จำแนกตามอายุ ผู้บริหาร และครู ที่มีอายุ ต่างกัน มีความเห็นต่อการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธ ตามหลักอิทธิบาท 4 ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยกเว้นด้านหลักการบริหารแบบฉันทะ (การวางแผน) มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. จำแนกตามระดับการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธ ตามหลักอิทธิบาท 4 โดยภาพรวมทุกด้าน และรายด้าน พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. จำแนกตามประสบการณ์ปฏิบัติงานของผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์ปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธ ตามหลักอิทธิบาท 4 หลักการบริหารแบบโดยภาพรวมทุกด้าน มีการปฏิบัติในการบริหารงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์ปฏิบัติงานแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธ ตามหลักอิทธิบาท 4 ประเด็นหลักการบริหารแบบฉันทะ (การวางแผน) มีการปฏิบัติการบริหารงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 หลักการบริหารแบบจิตตะ และโดยภาพรวม มีการปฏิบัติในการบริหารงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ส่วนประเด็นหลักการบริหารแบบวิริยะ (การปฏิบัติตามแผน) และหลักการบริหารแบบจิตตะ(การวัดและประเมินผล) พบว่า มีการปฏิบัติในการบริหารงานไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านหลักการบริหารแบบวิมังสา (การทบทวนเพื่อปรับปรุง) มีการปฏิบัติในการบริหารงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5. จำแนกตามตำแหน่งในการปฏิบัติงานของผู้บริหาร และครู ที่มีตำแหน่งในการปฏิบัติงานต่างกัน พบว่า ผู้บริหารและครูที่มีตำแหน่งในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธ ตามหลักอิทธิบาท 4 ในหลักการบริหารแบบโดยภาพรวมทุกด้าน และรายด้าน มีการปฏิบัติในการบริหารงานไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัยจากการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธ ตามหลักอิทธิบาท 4 จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ปฏิบัติงาน ตำแหน่งในการปฏิบัติงาน ผลการเปรียบเทียบสรุปผลได้ดังนี้

เมื่อจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคลได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่งในการปฏิบัติงานของผู้บริหารและครูมีความเห็นต่อการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธ ตามหลักอิทธิบาท 4 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

แต่เมื่อจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคลได้แก่ อายุ ประสบการณ์ปฏิบัติงาน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการวิจัย การบริหารโรงเรียนวิถีพุทธ ตามหลักอิทธิบาท 4 มีประเด็นที่น่าสนใจตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

เพื่อศึกษาการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธ ตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 จากการศึกษาวิจัยการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธ ตามหลักอิทธิบาท 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามาก เช่นกันเรียงตามลำดับดังนี้ หลักการบริหารแบบวิมังสา (การทบทวนเพื่อปรับปรุง) หลักการบริหารแบบจิตตะ (การวัดและประเมินผล) หลักการบริหารแบบวิริยะ (การปฏิบัติตามแผน) และหลักการบริหารแบบฉันทะ (การวางแผน) ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ **นางนุช สุรเสน** ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการศึกษาโรงเรียนวิถีพุทธ ระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู โดยภาพรวม พบว่า มีการปฏิบัติจริง อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีการปฏิบัติจริงอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ **อัมพร บำรุงผล** ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารโรงเรียนวิถีพุทธ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3 พบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เช่นเดียวกับงานวิจัยของ **สุปิ่น เดชประเสริฐ** ได้ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน

จากผลการวิจัยที่ได้ศึกษาทำให้เห็นได้ว่าการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธ ตามหลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการศึกษาย่อมมีผลต่อการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธ เป็นอย่างมากดังที่หลายท่านได้สรุปไว้ในงานวิจัยเมื่อนำมากล่าวเป็นรายด้านปรากฏผลดังนี้

1. หลักการบริหารแบบฉันทะ (การวางแผน) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้อมีความคิดเห็นเรื่องการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธ ตามหลักอิทธิบาท 4 หลักการบริหารแบบฉันทะ (การวางแผน) อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การวางแผนในการวิเคราะห์ศักยภาพปัจจัยบริหารงานวิชาการด้วยการบูรณาการหลักพุทธธรรมในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ของหลักสูตร

2. หลักการบริหารแบบวิริยะ (การปฏิบัติตามแผน) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 2 ข้อ คือ การปฏิบัติตามแผนในการคิดค้นนวัตกรรมการสอน ใบงาน ใบความรู้ แบบฝึกหัดชุดการเรียนรู้ และโครงการแนวพุทธ เพื่อใช้เป็นสื่อการสอนอยู่เสมอ

3. หลักการบริหารแบบจิตตะ (การวัดและประเมินผล)โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อเช่นกัน โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การเฝ้าดูแลการจัดการเรียนรู้รายวิชาโดยการยึดเป้าหมาย/จุดมุ่งหมายหลักสูตร

4. หลักการบริหารแบบวิมังสา (การทบทวนเพื่อปรับปรุง)โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อเช่นกัน โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การพิจารณาไตร่ตรองคิดค้นการจัดเสนอผลงานต่อสาธารณชนและการประชาสัมพันธ์ให้ผู้เกี่ยวข้อง เพื่อเปรียบเทียบการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธ ตามหลักอิทธิบาท 4 จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล

เพศต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธ ตามหลักอิทธิบาท 4 โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อายุต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธ ตามหลักอิทธิบาท 4 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 รายด้าน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ยกเว้น หลักการบริหารแบบฉันทะ (การวางแผน) ผู้บริหารและครูที่มีอายุ 45 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธ ตามหลักอิทธิบาท 4 ประเด็นหลักการบริหารแบบฉันทะ (การวางแผน) มากกว่าผู้บริหารและครูที่มีอายุ 30 – 45 ปี

ระดับการศึกษาต่างกัน มีระดับความคิดเห็นมีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธ ตามหลักอิทธิบาท 4 โดยภาพรวม และรายด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เพราะว่าผู้บริหารและครูต่างมีระดับการศึกษาสูงทั้งหมดจึงมีความคิดเห็นต่อการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธตามหลักอิทธิบาท 4 คล้ายคลึงกัน

ประสบการณ์ปฏิบัติงานต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธ ตามหลักอิทธิบาท 4 โดยภาพรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 รายด้าน พบว่า แตกต่างกัน 3 ด้าน คือ 1) ด้านหลักการบริหารแบบฉันทะ (การวางแผน) ผู้บริหารและครูที่มีอายุ 25 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธ ตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านหลักการบริหารแบบ ฉันทะ (การวางแผน) มากกว่าผู้บริหารและครูที่มีอายุน้อยกว่า 10 ปี 2) หลักการบริหารแบบวิมังสา (การทบทวนเพื่อปรับปรุง) มีจำนวน 2 คู่ ได้แก่ ผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์ปฏิบัติงานน้อยกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นน้อยกว่าผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์ปฏิบัติงาน ระหว่าง 10-25 ปี ผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์ปฏิบัติงาน 25 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นมากกว่าผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์ปฏิบัติงานระหว่าง 10-25 ปี 3) ในภาพรวมจำนวน 1 คู่ ได้แก่ ผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์ปฏิบัติงานน้อยกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหาร

โรงเรียนวิถิพุทธ ตามหลักอิทธิบาท 4 ในภาพรวม น้อยกว่าผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์ปฏิบัติงานระหว่าง 10-25 ปี

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. หลักการบริหารแบบฉันทะ (การวางแผน)

1) ควรวางแผนในการวิเคราะห์ศักยภาพปัจจัยบริหารงานวิชาการ ด้วยการ บูรณาการหลักพุทธธรรมในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ของหลักสูตร เพื่อเป็นแนวทางในการ ปฏิบัติตามแผน

2) ควรวางแผนในการกำหนดข้อตกลงร่วมด้านเป้าหมายและวัฒนธรรมองค์กร อย่างมีเหตุผล เพื่อเป็นระเบียบในการปฏิบัติของวัฒนธรรมองค์กร

2. หลักการบริหารแบบวิริยะ (การปฏิบัติตามแผน)

1) ควรปฏิบัติตามแผนในการคิดค้นนวัตกรรมการสอน ใบงานใบความรู้ แบบฝึกหัดชุดการเรียนรู้ และโครงการแนวพุทธเพื่อใช้เป็นสื่อการสอนอยู่เสมอ

2) ควรประสานงานและประชาสัมพันธ์กิจกรรมตามแผนงานที่กำหนด เพื่อเป็นการเผยแพร่กิจกรรมการเรียนรู้

3. หลักการบริหารแบบจิตตะ (การวัดและประเมินผล)

1) ควรมีการเฝ้าดูแลการจัดการเรียนรู้รายวิชาโดยการยึดเป้าหมาย/จุดมุ่งหมาย หลักสูตร เพื่อเป็นการสนับสนุน และส่งเสริมการจัดการเรียนรู้

2) ควรสนใจและเฝ้าดูแลผลกิจกรรมโดยใช้หลัก วิชาสถิติประกอบการประเมิน วัตถุประสงค์ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้มีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

4. หลักการบริหารแบบวิมังสา (การทบทวนเพื่อปรับปรุง)

1) ควรมีการพิจารณาไตร่ตรองคิดค้นการจัดเสนอผลงานต่อสาธารณชนและการประชาสัมพันธ์ให้ผู้เกี่ยวข้อง

2) ควรมีการนำสถิติข้อมูลจากการวิเคราะห์การจัดกิจกรรมใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนปฏิบัติการในปีต่อไปเป็นประจำ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธ ตามหลักอิทธิบาท 4 ที่ส่งผลต่อขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา

2. ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธ ตามหลัก
อิทธิบาท 4 ที่มีประสิทธิภาพในการบริหารการเรียนรู้
3. ศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ที่มีผลต่อการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธ ตามหลักอิทธิบาท 4

เอกสารอ้างอิง (References)

- สถาบันพระปกเกล้า. (2551). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550.
กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา. (2552). โครงการ การอบรมเชิงปฏิบัติการผู้บริหาร
โรงเรียนวิถีพุทธที่เป็นศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบ เรื่อง อริยะสร้างได้...ในโรงเรียนวิถี
พุทธ
- เสถียร วัฒนปก. “การงานไม่อาภูล”. หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน, 12 เมษายน พ.ศ. 2552
- บุปผา พิกุลแก้ว. (2552). “การประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานวิชาการของ
ผู้บริหารในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร”. **ปริญาพุทธศาสตร์
มหาบัณฑิต**. บัณฑิตมหาวิทยาลัย: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สุชาดา บวรกิตติวงศ์. (2548). **สถิติประยุกต์ทางพฤติกรรมศาสตร์**, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).

